

dr hab. sztuki Joanna Stefańska

Poznań 2020-03-29

Wydział Architektury Politechniki Poznańskiej

Instytut Architektury Wnętrz

i Wzornictwa Przemysłowego

Dziedzina: sztuki plastyczne

Dyscyplina: sztuki piękne

RECENZJA

dorobku artystycznego, dydaktycznego oraz rozprawy habilitacyjnej

Pana doktora Adama Olejniczaka

W związku z wszczęciem przez Radę Wydziału Malarstwa

Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie

postępowania habilitacyjnego w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie sztuki piękne.

Zleceniodawca recenzji

Uczelnia: Akademia Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie

W związku z wszczętym w dniu 30 kwietnia 2019 r. postępowaniem o nadanie stopnia doktora habilitowanego dla doktora Adama Olejniczaka w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie sztuki piękne, Centralna Komisja do Spraw Stopni i Tytułów, dnia 6 listopada 2019 r. nr BCK-VII-L-10883/19 powołała Komisję habilitacyjną, powierzając mi funkcję recenzenta w rzeczonym postępowaniu habilitacyjnym. Do zlecenia została dołączona dokumentacja postępowania, złożona przez Habilitanta w wersji papierowej i elektronicznej.

1. Dokumenty do postępowania habilitacyjnego, w tym wniosek o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego, kwestionariusz osobowy, poświadczona kopia dokumentu stwierdzającego posiadanie stopnia doktora.
2. Dokumentacja w formie pisemnej i elektronicznej w j. polskim i j. angielskim
 - Zrealizowane osiągnięcia artystyczne z dokumentacją publicznej prezentacji dzieła w formie fotograficznej.
 - Wykaz dorobku artystycznego wraz z dokumentacją wystaw i katalogów.
 - Wykaz dorobku dydaktycznego, naukowego, publikacji oraz działalności organizacyjnej.

OGÓLNE INFORMACJE O HABILITANCIE

Adam Olejniczak urodził się 29 marca 1967 r. w Szczecinie. W 1987 r. otrzymał Dyplom technika sztuk użytkowych (Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych w Szczecinie). W latach 1987-1989 studiował w Instytucie Wychowania Artystycznego (Wyższa Szkoła Pedagogiczna – Częstochowa). Dyplom magistra sztuki uzyskał w 1993 r. w pracowni prof. Wojciecha Müllera na Wydziale Malarstwa Grafiki i Rzeźby PWSSP w Poznaniu. Stopień doktora sztuki uzyskał w 2003 r. na Wydziale Komunikacji Medialnej ASP w Poznaniu, w dziedzinie sztuki plastyczne w dyscyplinie artystycznej – grafika. Wystawa obiektów artystycznych pt. „Przenikanie przestrzeni”, prezentacja warsztatów twórczych pt. „Obserwacja procesów twórczych na podstawie animowanych przez siebie warsztatów artystycznych” (promotor: prof. Wojciech Müller). W latach 1995-2003 zatrudniony na stanowisku asystenta w Pracowni Edukacji Twórczej w Instytucie Sztuki i Kultury Plastycznej na Uniwersytecie Zielonogórskim. W latach 2005-2010 adiunkt na kierunku Grafika w Akademii Humanistyczno- Ekonomicznej w Łodzi (2007-2010 kierownik Katedry Grafiki, AHE w Łodzi).

W latach 2005-2013 starszy wykładowca w Instytucie Humanistycznym Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Głogowie (senator uczelni, w latach 2008-2010 dyrektor I.PWSZ Głogów). W latach 2010-2012 adiunkt na kierunku Grafika w Społecznej Akademii Nauk w Łodzi. W latach 2013-2018 adiunkt w Katedrze Grafiki Artystycznej (Wydział Sztuk Wizualnych Akademia Sztuki Szczecin). Adam Olejniczak jest artystą interdyscyplinarnym, autorem warsztatów artystycznych oraz wystaw indywidualnych, uczestnikiem wielu wystaw zbiorowych w kraju i za granicą. Habilitant jest aktywnym zawodowo artystą plastykiem i dydaktykiem realizującym opracowaną przez siebie oryginalną koncepcję działań twórczych, czego wynikiem są warsztaty, artykuły i wystąpienia na konferencjach i sympozjach artystyczno-naukowych. Jest laureatem 12' Mini Print International Cadaquès w Barcelonie. Zajmuje się grafiką warsztatową, obiektem i książką artystyczną, rzeźbą, działaniami twórczymi, a swoją aktywność twórczą traktuje jako permanentny warsztat artystyczny. Kandydat posiadając odpowiedni dorobek twórczy, zgromadzony po uzyskaniu stopnia doktora sztuki, podjął starania o wszczęcie postępowania habilitacyjnego w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie sztuki piękne. Chcę również odnotować, że Habilitant przedłożył wszystkie wymagane przepisami dokumenty i materiały przedstawiające Jego osiągnięcia artystyczne i dydaktyczne oraz dokonania w zakresie działań organizacyjnych i popularyzujących sztukę.

OCENA AUTOREFERATU I WSKAZANEGO OSIĄGNIĘCIA

(DZIEŁA HABILITACYJNEGO), OCENA OSIĄGNIĘĆ TWÓRCZYCH KANDYDATA

Autoreferat doktora Adama Olejniczaka jest rzeczowym opracowaniem, które zawiera prezentację dorobku artystycznego, dydaktycznego oraz opis osiągnięcia artystycznego aspirującego do uzyskania stopnia doktora habilitowanego sztuki. Habilitant w opisie dorobku artystycznego prezentuje dzieła zrealizowane na wystawach indywidualnych i zbiorowych oraz opis wydarzeń artystycznych związanych z ich ekspozycją. Interdyscyplinarna aktywność twórcza Habilitanta wynika z charakteru działań dla których inspirację stanowi szerokie spektrum zjawisk, a doświadczenie obcowania z rzeczywistością staje się wizualnym, plastycznym komentarzem „... *zdarzeń, emocji, wspomnień, pragnień...*”, gdzie forma i wyraz artystyczny dzieł zależy od świadomie użytych materiałów i technologii, a idea zapisu pozwala nazywać realizowane obiekty książkami artystycznymi. Realizacja prac zaprezentowanych w opisie dzieła habilitacyjnego ma swoją genezę w fascynacji kształtem, a doświadczenia zdobyte podczas organizowanych przez Artystę warsztatów stały się podstawą poszukiwań związków i relacji kształtu, geometrii formy i emocjonalnego odczuwania ich energii przez odbiorcę. Habilitant w autoreferacie podkreśla znaczenie potrzeby prowadzenia działań warsztatowych w ramach realizacji procesu twórczego, gdzie wypowiedź artystyczna wynika ze specyfiki przyjętych metod pracy. Autoreferat stanowi więc analizę doświadczeń twórczych, a dociekania Autora dotyczą poszukiwania potencjalnego charakteru interdyscyplinarnej wypowiedzi artystycznej opartej na działaniach w ramach organizowanych warsztatów. Odkrywanie relacji kształtu i emocji jakie generuje u odbiorcy, zrodziło potrzebę budowania dialogu z widzem poprzez interaktywny charakter realizowanych obiektów, gdzie ruchomość, mobilność elementów angażuje zmysły i prowokuje do bezpośredniego kontaktu z dziełem plastycznym, a metodą pracy i mottem twórcy staje się warsztat permanentny, notatki z rzeczywistości. Autoreferat doktora Olejniczaka jest opisem drogi dojrzewania twórcy na przestrzeni czasu,

próbą definiowania zjawisk artystycznych, które budowały doświadczenie poprzez eksperymenty i poszukiwania warsztatowe dalece wykraczające poza działania stricte graficzne, gdzie fascynacja procesem twórczym, kreatywnym w doświadczeniu indywidualnym i grupowym, społecznym wpływała na proces rozwoju osobowości twórczej Habilitanta. Aktywność twórcza moich wątpliwości nie budzi, wystawy, a raczej wydarzenia artystyczne zjawiają się na osi czasu rytmicznie, a zamieszczony w autoreferacie opis realizacji stanowi prorocstwo i podstawę habilitacji, gdzie cytaty prac wcześniejszych powracają w formie „świeżych” inspiracji, a prowadzone dawniej i obecnie projekty badawcze spójne są pod względem tematycznym. Działania publiczne przeprowadzane z różnymi grupami osób, potrzeba współpracy, polegająca na współtworzeniu oraz swoboda łączenia technik, intermedialność wypowiedzi jest charakterystyczna dla realizacji Habilitanta. Artysta w wielu realizacjach łączy zapis graficzny, rzeźbiarski z zapisem video, a autorskie działania realizowane według własnego scenariusza konstytuują rozbudowaną narrację, gdzie efekty wizualne, dźwiękowe, zmienność obrazu, ruch składają się na proces realizacyjny, a multimedialne i interaktywne działania tworzą specyfikę artystycznego przekazu. Przykładem takich działań jest zrealizowana w 2003 r. w ramach pracy doktorskiej wystawa obiektów artystycznych pt. „Przenikanie w przestrzeni”, połączona z prezentacją warsztatów twórczych pt. „Obserwacja procesów twórczych na podstawie animowanych przez siebie warsztatów artystycznych”. Zaprojektowane i zrealizowane przez Artystę obiekty tworzą układy i relacje przestrzenne sytuujące się na granicy tradycyjnego medium malarskiego czy rzeźbiarskiego, jednakże obiekty te zawsze stanowią fragment większej całości, która w zamyśle Autora jest odzwierciedleniem uniwersum, gdzie człowiek skazany jest na fragmentaryczne widzenie świata. Przestrzeń staje się dla Habilitanta laboratorium dla doświadczeń, a poprzez poszukiwania wzajemnych relacji obiektu i jego miejsca w przestrzeni oraz jego oddziaływania na zmysły można dochodzić do odkryć i eksploatować przestrzeń głębiej, badając istniejące napięcia między formami. Habilitant przedstawił do oceny osiągnięcia artystyczne na podstawie art. 16 ust. 2, pkt. 1 i 2 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. *O stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki*. (tj. Dz. U. z 2017 r., poz. 1789 z zm.) w zw. z art. 179, ust. 2 Ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. przepisy wprowadzające Ustawę - *Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce* (tj. Dz. U. z 2018 r., poz. 1669)

to jest:

Wybrane dzieła zrealizowane i publikowane w kraju za granicą (po 10 czerwca 2003 r.) oraz indywidualną wystawę pt. „*Linearibus*” pod wspólnym tytułem: „Adam Olejniczak. Grafika jako obiekt” wybrane prace z lat 2003 do 2018. Wystawa indywidualna „*Linearibus*”/Muzeum Ziemi Rawickiej. Rawicz 2018.

Prace przedstawione do oceny to obiekty interaktywne, książki artystyczne i grafiki. Prezentowany przez Habilitanta zestaw prac – realizacji w ramach osiągnięcia artystycznego aspirującego do spełnienia wymogów stawianych kandydatom ubiegającym się o uzyskanie tytułu doktora habilitowanego sztuki powstał po 2003 r. i upubliczniony został na wystawach i imprezach artystycznych w galeriach na terenie Polski i za granicą między innymi we Francji i Czechach. Prezentowane prace są ilustracją poszukiwań formy i metafory oraz rozwiązań materiałowych i technologicznych. Ceramika, metal, farba oraz materiały, które mają swój bezpośredni udział w procesie mineralizacji takie jak woda, piasek, glina, świadomie wykorzystane przez Artystę mają wpływ na formę i wyraz artystyczny tych dzieł. Szczególna wrażliwość w doborze materiałów, umiejętne wykorzystanie ich cech oraz rozwiązania formalne oparte na kontraście

zestawień kształtów i struktur, złożoność zastosowania zjawisk fizycznych i optycznych w realizowanych obiektach – instalacjach budują wieloaspektywną narrację tych dzieł, które prowokują do przyjmowania wciąż nowych punktów widzenia, a sam proces twórczy poprzez eksperymenty, sprawdzanie i odkrywanie wydaje się nie mieć końca. Artysta niweluje granicę, którą wyznacza kres procesu twórczego, przestrzeń i obiekt podlegają zmiennym procesom, a wejście w wykreowaną przez Artystę przestrzeń staje się miejscem doświadczania tego procesu, wieloaspektywnego odczuwania zmian i uczestniczenia w zjawisku kreacji. Tak się dzieje w przypadku wprawienia w ruch stalowej kuli, która wywołując drgania powoduje deformację obrazu odbitego w lustrze wody, gdzie po chwili ustabilizowany obraz tworzy odbicie realnej przestrzeni. Większość prac tego Artysty oparta jest na koncepcji wykorzystania powszechnie znanych zasad fizyki, gdzie prosty mechanizm umożliwia ruchomość elementów w ramach obiektu, co stanowi wyjściową dla poszukiwań formy służącej idei zapisu wrażeń i emocji, fascynacji obrazem powstałym z odbić, gry światła, nieprzewidywalności śladu, rysunku, ruchu przedmiotu. W metaforycznej formie ujęty zostaje zapis rzeczywistości: zmiennej, nieoczywistej, relatywnie różnej, zależnej od indywidualnego odbioru i podlegającej ciągle na nowo weryfikacji. Realizacje – obiekty organizują przestrzeń, są elementem kreacji tej przestrzeni, anektują też wyobraźnię widza i jego bezpośrednią aktywność, a wprawione w ruch tworzą nowy wymiar tej przestrzeni, prowokując do bezpośredniego kontaktu, stanowią typowy przykład performing art. Organizowana przez Artystę przestrzeń wywołuje naszą reakcję i wyzwala kreatywność, skracając tym samym dystans pomiędzy dziełem – obiektem, a odbiorcą, pomiędzy iluzją, a rzeczywistością. Ten emocjonalny kontakt z dziełem uwalnia mechanizm odczytywania u odbiorcy własnych sensów i skojarzeń, a zawarte w realizacji kody sprzyjają kreacji własnych metafor. Precyzyjnie przemyślana wizja interaktywnego odbioru dzieł, budowania narracji w oparciu o schemat działania i jego następstwa widoczna jest we wszystkich projektach Habilitanta. W instalacji pt. „*Ruch*” z rowerem górskim, gdzie ruch rowerzysty na ekranie zsynchronizowany był z rytmem pracy pomp, gdzie efektem wizualnym były pęcherze powietrza w wodzie lub kłęby gęsiego puchu, podobnie w obiekcie pt. „*Bieżnia*” zabieg wprawienia w ruch stalowej kuli wywołuje drgania i powoduje deformację obrazu odbitego w lustrze wody. Przekaz organizowany jest zatem na wielu płaszczyznach, gdzie kreacja odbywa się zarówno w płaszczyźnie rzeczywistej jak i iluzyjnej, tworząc zmienne, ruchome obrazy. Eksperymenty przestrzenno –przedmiotowe anektują wszystkie zmysły odbiorcy, który uczestniczy w procesie kreacji przestrzeni, a metaforyczny sens wypowiedzi twórcy podlega reinterpretacji i na nowo definiuje rzeczywistość. Sztuka instalacji i konceptualna nakładają się na siebie, krzyżują się i o ile pierwszą należy rozumieć jako formę wyrazu artystycznego, o tyle rozpatrywana w kategoriach osobnego nurtu sztuka konceptualna ma inną genealogię i wywodzi się z innych doświadczeń i tradycji, ale w przypadku twórczości niektórych artystów znajdują swoje punkty styeczne. Otwarta struktura obiektów konstruowanych i zestawianych w przestrzeni, ich otwartość sprawia, że zachowują one autonomiczność w otoczeniu, z drugiej strony aktywizują one wybrany obszar tworząc z niego miejsce szczególne. Tak właśnie dzieje się w przypadku realizacji Adama Olejniczaka. Przestrzeń nie stanowi odrębnej całości, jest jednocześnie przestrzenią galerii, a jednocześnie staje się miejscem, którego odbiór determinuje obiekt. Powstaje nowa kategoria przestrzeni i granicy dzieła, jego przestrzennego kontekstu. Widz – odbiorca staje się w tej przestrzeni konstytutywnym elementem realizacji, a działania twórcy stają się sztuką przestrzeni, a nawet czasoprzestrzeni, poszerzając obszar swego oddziaływania. Artysta anektuje czasoprzestrzeń, w tym dźwięk, stanowiący kolejne przejście, otwierające audiowizualne pole. Prace Adama Olejniczaka osadzone są w tradycji działań przestrzennych, nawiązują w

swojej wymowie do prac mieszczących się na pograniczu działań konceptualnych, eksperymentów z obiektem i przestrzenią oraz performing artu i doświadczeń wywodzących się z tzw. „nowej sztuki” lat 60-tych związanych z twórczością Jana Berdyszaka, Jarosława Kozłowskiego, Magdaleny Abakanowicz, Izabeli Gustowskiej czy twórców grupy R-55, których działania odegrały istotną rolę w animacji życia artystycznego środowiska poznańskich twórców. W realizacjach Habilitanta czytelna jest idea ZAPIS, DROGA, RUCH, która stanowi bazę wszystkich Jego prac i która jest konsekwentnie rozwijana oraz kontynuowana w kolejnych pracach tego Artysty. Cytując za Autorem „... *prace są afirmacją rysunku, rytmu, zapisu, powielania i multiplikacji, awersu i rewersu, matrycy i odbitki, a także symetrii i asymetrii, ruchu i biologii materiału*”. Adam Olejniczak należy do tych artystów, którzy uważają porządną warsztat za podstawę gramatyki swojej wizualnej wypowiedzi, a w Jego realizacjach można dostrzec fakturę, ciężar i właściwości materii, gdzie aspekty estetyczne tych dzieł wynikają z dbałości o formę, strukturę i kolor, a zmysłowość użytych materiałów : metalu, ceramiki, wody i piasku tworzy budulec i spoiwo dla warsztatowych i formalnych rozwiązań służących zapisom metaforycznych znaczeń. Realizacje Artysty stają się nie tylko polem do postawienia pytań, ale właściwie także odpowiedzi, są same w sobie dyskusją, co wskazuje na intelektualny, refleksyjny charakter Jego prac odnoszących się do problemów filozoficznych, językiem rosnącym z doświadczenia sztuki. Bliskie są mu pojęcia rytmu, rymu, terminy takie jak powtórzenie, intensywność, równowaga, które mogą być stosowane we wszystkich dyscyplinach muzyki, malarstwa i teatru. W dorobku artystycznym Habilitanta istotne są również Jego poszukiwania w obszarze kreatywnej, transgatunkowej współpracy, spotkań na płaszczyźnie wspólnego doświadczenia z innymi twórcami. Działania interdyscyplinarne, warsztaty artystyczne, udział w multimedialnych i interaktywnych wystawach oraz wspólna prezentacja polegająca na łączeniu różnych form wypowiedzi artystycznej przy użyciu słowa, dźwięku i działań plastycznych stały się dla Habilitanta okazją do realnego, żywego spotkania na płaszczyźnie wspólnego doświadczenia z innymi twórcami. Oryginalna, ciekawa i poszukująca postawa twórcza Habilitanta oraz aktywność artystyczno- naukowa, potrzeba odkrywania nowych obszarów w dziedzinie sztuki, świadomość stosowanych metod i rozwiązań warsztatowych oraz potrzeba eksperymentowania będą, jak sądzę ewoluowały, co stanowi gwarancję osiągnięcia złożonych ideowo celów artystycznych.

OCENA DZIAŁALNOŚCI DYDAKTYCZNEJ

ORAZ INNYCH OSIĄGNIĘĆ HABILITANTA

Habilitant od kilkunastu lat realizuje efektywną działalność dydaktyczną, prowadzi również działania w ramach współpracy naukowej, pracy organizacyjnej oraz popularyzującej sztukę. Pan doktor Adam Olejniczak jest zatrudniony na stanowisku adiunkta w Katedrze Grafiki Artystycznej na Wydziale Sztuk Wizualnych Akademii Sztuki w Szczecinie na kierunku Grafika i Architektura Wnętrz. Przypomnę, że w latach 2005-2013 Habilitant był zatrudniony w państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Głogowie na kierunku Edukacja Artystyczna oraz Grafika na stanowisku starszego wykładowcy, w latach 2010-2012 był zatrudniony na stanowisku adiunkta na kierunku Grafika w Społecznej Akademii Nauk w Łodzi, w latach 2005-2010 zatrudniony był na stanowisku adiunkta na kierunku Grafika na Wydziale Artystycznym

Akademii Humanistyczno - Ekonomicznej w Łodzi, gdzie pełnił funkcję Kierownika Katedry Grafiki (2007-2010), a w latach 1995-2003 zatrudniony był w Instytucie Sztuki i Kultury Plastycznej na stanowisku asystenta w Pracowni Edukacji Twórczej prowadzonej przez prof. E. Józefowskiego na Uniwersytecie Zielonogórskim. Habilitant jest promotorem i recenzentem prac dyplomowych magisterskich i licencjackich. Sprawuje opiekę merytoryczną i artystyczną oraz dydaktyczną plenerów i warsztatów studenckich. Załączona dokumentacja dotycząca pracy dydaktycznej, towarzyszący jej opis założeń programowych i refleksja nad dydaktyką artystyczną pozwalają sądzić, że Pan adiunkt Adam Olejniczak jest świetnym pedagogiem, szukającym różnych form działań plastycznych, otwartym na indywidualność studentów. Zawarte w dokumentacji informacje na temat dorobku dydaktycznego doktora Adama Olejniczaka w pełni wyczerpują wymagania stawiane przed Habilitantem w tym zakresie. Z dokumentacji załączonej przez Habilitanta bezsprzecznie wynika, że doktor Adam Olejniczak ma również duże osiągnięcia jako projektant grafiki oraz na płaszczyźnie realizacyjnej wpisującej się w obszar dziedzictwa kulturowego. Na uwagę zasługuje realizacja modeli gipsowych do odlewów żeliwnych dla dzieła *Pomnik Łodzian* (2014), realizacja rzeźbiarska studentów Uniwersytetu Trzeciego Wieku „*Pomnik Seniora*” (2013), udział w projekcie „*Biblioteka Świętego Pielgrzyma*”, udział w projektach i akcjach charytatywnych „*Malowanie Nadzieją*” (2004, Łódź), współautorstwo projektu „*4 czwarte*” (1995-Łódź). Habilitant jest laureatem konkursów i nagród, w tym : Nagrody Zarządu Okręgu Wrocławskiego ZPAP w konkursie graficznym „*Exlibris Wrocławski i Małe Formy Grafiki*”(1997) oraz laureatem 12' Mini Print International Cadaquès w Barcelonie (1992). Habilitant jest również autorem licznych publikacji naukowych, warsztatów artystycznych i prezentacji oraz aktywnym uczestnikiem projektów o zasięgu krajowym i międzynarodowym, a z przedstawionej dokumentacji wynika, że Pan doktor Adam Olejniczak jest wartościowym dydaktykiem, a jego aktywność organizacyjną związaną z funkcjonowaniem i promocją uczelni oceniam wysoko. Zaangażowanie Habilitanta w działania związane z popularyzowaniem sztuki nie budzi moich wątpliwości, a rozległa aktywność w tym zakresie robi solidne wrażenie.

KONKLUZJA

Analizując osiągnięcia artystyczne i dydaktyczne Kandydata sądzę, że kierunki Jego działalności są narysowane konsekwentną linią naturalnego rozwoju, szczególnie w osiągnięciach Habilitanta jest indywidualna w moim odczuciu, dobrze zaplanowana i konsekwentnie kontynuowana droga poszukiwań twórczych. W konkluzji stwierdzam, że osiągnięcia twórcze, dydaktyczne i organizacyjne spełniają wymagania art.16 Ustawy z dn. 14 marca 2003 r. (z późn. zm.) *O stopniach i tytule naukowym w zakresie sztuki* do nadania stopnia doktora habilitowanego doktorowi Adamowi Olejniczakowi w dyscyplinie artystycznej sztuki piękne, w dziedzinie sztuk plastycznych stawiane kandydatom do tego stopnia.

Podpis recenzenta

